

Advies voor richtlijnen voor de inhoud
van het milieu-effectrapport
mestoverslag Wanssum

1 maart 1991

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
mestoverslag Wanssum /
[Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-221-7
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Limburg / mestoverslag; Limburg.

Aan het College van
Gedeputeerde Staten van de
provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

uw kenmerk
V.W.M./M.B. Bt 55701

uw brief
18 december 1990

ons kenmerk
U240-91/Bos/ab/320-26

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor de inhoud
van het MER mestoverslag Wanssum

Utrecht,
26 februari 1991

Bij brief van 18 december 1990, kenmerk V.W.M./M.B Bt 55701, verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de oprichting van een mestopslag/-overslag te Wanssum door de Coöperatie voor de Bewerking en Afzet van Pluimveemest (COBAM b.a.).

Overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne bied ik u hierbij het advies aan van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting waar de belangrijkste punten uit het advies zijn bijeengebracht .

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen op welke wijze U van haar advies gebruik zal maken.

dr. J.Th. de Smidt
voorzitter werkgroep m.e.r.
mestoverslag Wanssum

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het milieu-effectrapport
mestoverslag Wanssum

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van mestoverslag Wanssum.

Uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Limburg door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

de werkgroep m.e.r. mestoverslag Wanssum

de secretaris

drs. G.J. Boschloo

de voorzitter

dr. J.Th. de Smidt

Utrecht, 1 maart 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT	5
4. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	6
5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	7
5.1 Algemeen	7
5.2 De voorgenomen activiteit	7
5.2.1 Transport en registratie	8
5.2.2 Opslag en bewerking	8
5.2.3 Lucht	9
5.2.4 Afvalwater	9
5.2.5 Controle bij de bedrijfsvoering	10
5.3 Alternatieven	10
5.3.1 Algemeen	10
5.3.2 Referentie-situatie	10
5.3.3 Uitvoeringsalternatieven	11
5.3.4 Het alternatief met toepassing van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu	12
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU	12
7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	13
7.1 Algemeen	13
7.2 Geurhinder en luchtverontreiniging	14
7.3 Bodem en water	15
7.4 Geluidhinder	15
7.5 Volksgezondheid en (externe) veiligheid	15
7.6 Ecosystemen en cultuurgewassen	16
7.7 Indirecte milieu-effecten	16
8. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	16
9. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE	17
9.1 Leemten in kennis en informatie	17
9.2 Evaluatie	17
10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	17

BIJLAGEN

1. Brief van Gedeputeerde Staten van Limburg (kenmerk V.W.M./M.B.,Bt 55701) waarin de Commissie in de gelegenheid gesteld wordt advies uit te brengen.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r. procedure.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Inspraakreacties.

1.

INLEIDING

De Coöperatie voor de Bewerking en Afzet van Pluimveemest (COBAM b.a.) in Limburg is voornemens om in het havengebied van Wanssum een mestopslag/-overslag in te richten en te exploiteren.

De activiteit betreft de op- en overslag van 50.000 ton pluimveedrijfmest per jaar, alsmede de overslag van stapelbare pluimveemest met een jaarlijkse omzet tussen de 50.000 en 100.000 ton. De overslag van de drijfmest richt zich op de afvoer per schip. De stapelbare pluimveemest ondergaat in de mestopslag een kwaliteitsverbetering door middel van menging en broei, om daarna eveneens te worden afgevoerd (per schip of per as). Voor de bouw van de mestopslag/-overslag is een terrein van ongeveer 3 ha in het haven/industriegebied van Wanssum beschikbaar.

Daar er bij de op- en overslag van de mest tevens bewerking van de mest plaatsvindt, is er sprake van een mestverwerkingsinstallatie. De oprichting van een mestverwerkingsinstallatie met een capaciteit (op jaarbasis) van 25.000 ton of meer is een activiteit waarop de in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) opgenomen regeling inzake milieu-effectrapportage (m.e.r.) van toepassing is.

De m.e.r.-plicht is in dit geval gekoppeld aan de te nemen besluiten op de aanvragen om vergunning krachtens de Afvalstoffenwet (AW). Gedeputeerde Staten van Limburg zijn bevoegd gezag in het kader van de vergunningverlening ex-AW. Bij de mestopslag/-overslag wordt ervan uitgegaan dat er geen lozing van lek- en proceswater op het oppervlaktewater of riolering plaatsvindt. Dit is nog niet geheel duidelijk. Rijkswaterstaat en het Water- en Zuiveringsschap Limburg worden daarom voorlopig als mede-bevoegd gezag in de procedure betrokken.

Per brief van 18 december 1990 (bijlage 1) verzochten Gedeputeerde Staten van Limburg de Commissie voor de m.e.r. te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot het op te stellen MER.

De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats in de Staatscourant van 4 januari 1991 (bijlage 2).

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. Op 29 januari 1991 bracht de werkgroep een bezoek aan de locatie, waarbij de Commissie van vertegenwoordigers van de initiatiefnemer en het bevoegd gezag nadere informatie kreeg over het voornemen.

Vertegenwoordigers van de Commissie, bevoegd gezag en initiatiefnemer wisselden op 26 februari 1991 van gedachten over een concept-advies van de Commissie.

Doel van het voorliggende advies van de Commissie is de milieuaspecten van de aanleg en het gebruik van de mestopslag/-overslag

door COBAM af te bakenen en de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het MER aan te geven.

Bij het opstellen van haar advies heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen (zie bijlage 4) die schriftelijk werden ingebracht in beschouwing genomen.

Het advies is samengesteld in volgorde van onderwerpen welke een MER tenminste moet bevatten volgens artikel 41 j van de Wabm. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van de belangrijkste onderdelen van dit advies.

2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Ter ondersteuning van de besluitvorming over de oprichting van een inrichting voor de op- en overslag van 50.000 ton pluimveedrijfmest en 50.000 tot 100.000 ton stapelbare pluimveemest door COBAM in het haven/industriegebied van Wanssum zal milieu-effectrapportage (m.e.r.) worden toegepast. De m.e.r. zal worden uitgevoerd ten behoeve van de besluitvorming in het kader van de Afvalstoffenwet (AW). Bevoegd gezag in het kader van de AW is het College van Gedeputeerde Staten van Limburg. Te behoeve van een eventueel benodigde vergunning in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (WVO) treden Rijkswaterstaat en het water- en zuiveringsschap Limburg op als mede-bevoegd gezag. COBAM treedt op als initiatiefnemer.

Doel van het advies van de Commissie voor de m.e.r. is de milieu-aspecten van de aanleg en het gebruik van de mestopslag/-overslag door COBAM af te bakenen.

In het MER dient een beschrijving te worden gegeven van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd en de noodzaak daartoe, mede in relatie tot het meststoffenbeleid van de overheid.

Aan de hand van de geformuleerde doelstellingen dienen concrete beoordelingscriteria te worden aangegeven, waaraan de in het MER uit te werken alternatieven en varianten kunnen worden getoetst.

Vermeld dient te worden voor welke besluiten het MER zal worden gebruikt. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld.

Het MER dient een beschrijving te geven van de voorgenomen activiteit. Daarbij dient de voorgenomen op- en overslag te worden beschreven voor zover dit inzicht geeft in bronnen van (rest-)uitwerpen naar de bodem, het water of de lucht en in fysieke ingrepen in het milieu. Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit dient in ieder geval te worden ingegaan op de onderdelen:

- transport van de mest, alsmede de registratie ervan;
- opslag, bewerking van de mest;
- luchtzuivering;
- ontstaan en behandeling van afvalwater;
- controle bij de bedrijfsvoering;

Op de in de startnotitie aangeduide voorgenomen activiteit zijn een aantal uitvoeringsvarianten denkbaar. Deze dienen eveneens te worden beschreven. Dat geldt ook voor het referentiekader (de situatie zonder realisatie van een mestopslag/-overslag) en het alternatief met toepassing van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu. Dit alternatief kan worden beschouwd als een combinatie van een zo milieu-vriendelijk mogelijke uitvoering van de verschillende onderdelen van de mestopslag/-overslag.

Het MER dient een beschrijving te geven van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkelingen daarin. De Commissie vraagt voor een aantal aspecten van het studiegebied de aandacht, zoals de luchtkwaliteit ter plaatse; de depositie van ammoniak en andere verzurende componenten; de grondwater-, oppervlaktewater- en bodemkwaliteit; geluid; de aanwezigheid van andere gevoelige objecten in de omgeving van de te ondernemen activiteit en de huidige verkeersstructuur rond de locatie.

Voor de milieu-effecten die in ieder geval aandacht verdienen wordt korthedshalve verwezen naar de paragrafen 7.2 tot en met 7.7. De gevolgen van het voornemen zijn het meest ingrijpend te achten voor de aspecten bodem, water en lucht (geurhinder).

De verschillen in de gevolgen voor het milieu van de beschouwde alternatieven moeten duidelijk worden gepresenteerd.

Het MER zal aandacht moeten besteden aan resterende leemten in kennis en aan onzekerheden en aan de betekenis daarvan voor de besluitvorming.

De kern van alle hoofdonderdelen van het MER zal duidelijk en overzichtelijk moeten worden samengevat.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Het MER dient een beschrijving te geven van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd en de noodzaak daartoe, mede in relatie tot het onder andere op de Wet Bodembescherming en de Meststoffenwet gebaseerde meststoffenbeleid.

Aan de hand van een globale beschouwing dienen de achtergronden van het huidige meststoffenbeleid van de overheid weergegeven te worden (Zie ook hoofdstuk 4).

Ten aanzien van de te verwerken pluimveemest en de eventueel tezamen met de pluimveemest te verwerken andere mestsoorten dient, samenvattend, een prognose te worden gegeven van de ontwikkeling van het landelijke netto-overschot en het overschot in het verzorgingsgebied van COBAM onder invloed van het meststoffenbeleid. Tevens dient te worden aangegeven op welke wijze de continuïteit in de aanvoer en afvoer van de mest wordt gewaarborgd.

Er dient in ieder geval te worden ingegaan op zowel ontwikkelingen in de omvang als de aard van de pluimveemest en de wijze waarop de vereiste samenstelling (m.n. het percentage droge stof) kan worden gegarandeerd, alsmede van de eventuele andere mestsoorten, voor zover deze van belang zijn voor de voorgenomen activiteit.

Met in achtneming van het hierboven gevraagde dient aangegeven te worden waarom het voornemen van de initiatiefnemer zich richt op de verwerking van genoemde mestsoorten en welke, in milieuhygiënische zin, doelmatige bijdrage het initiatief ook landelijk gezien kan leveren aan de totale verwerking en definitieve oplossing van de problematiek die met deze mestsoorten samenhangt.

Het MER dient het doel van het project in relatie tot de totale meststoffenproblematiek weer te geven.

Aan de hand van de geformuleerde doelstelling dienen tevens concrete beoordelingscriteria te worden aangegeven, waaraan de in het MER uit te werken alternatieven en varianten kunnen worden getoetst. Hierbij dienen onder andere de normen en streefwaarden van het milieubeleid te worden betrokken.

4.

TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aarduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

In het MER dient aangegeven te worden ten behoeve van welke besluiten het MER wordt opgesteld en door wie deze besluiten zullen worden genomen. Hierbij dient tevens te worden aangegeven wat de status is van deze besluiten.

Met betrekking tot de genoemde besluiten dienen de te volgen procedure(s) en tijdplanning beschreven te worden.

Aangegeven dient te worden welke besluiten nog genomen moeten worden teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen. Ook dient aandacht te worden besteed aan eventueel af te sluiten overeenkomsten, contracten en dergelijke met de pluimveebedrijven die de mest aanleveren (om de continuïteit te garanderen) en met bestaande "branche" organisaties.

Hoe worden de diverse besluiten op elkaar afgestemd?

Het MER dient een inzicht te geven in de relevante regelgeving, plannen en bestuurlijke uitspraken die invloed uitoefenen of beperkingen opleggen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld. Naast een beschrijving van status en betekenis hiervan voor de bedoelde besluiten moet ook worden beschreven in welk opzicht deze een randvoorwaarde voor de verdere besluitvorming vormen.

Hierbij dient voorzover relevant aandacht besteed te worden aan:

- wettelijke regelingen zoals Afvalstoffenwet, Meststoffenwet, Wet Bodembescherming, Interimwet Bodemsanering, Wet Luchtverontreiniging, Wet verontreiniging oppervlaktewateren, Veewet, Warenwet en krachtens die wetten genomen dan wel op korte termijn te nemen algemene maatregelen van bestuur;
- Circulaire Afvalstoffenwet en Meststoffenwet;
- Richtlijn ammoniak en veehouderij 1991;
- Landbouwstructuurnota;
- Derde Nota Waterhuishouding;
- het Nationale Milieubeleidsplan (-Plus);
- Milieuprogramma '90/'93;
- Vierde Nota ruimtelijke ordening (-Extra);
- Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud;
- het Nationaal Natuurbeleidsplan;
- het Bestrijdingsplan Verzuring;
- relevante waterkwaliteitsplannen;
- provinciale plannen, zoals streekplannen, het (concept-) milieubeleidsplan van de provincie Limburg, waterhuishoudingsplan, afvalstoffenplannen, etc.;
- het concept-milieubeleidsplan van de gemeente Meerlo-Wanssum;
- bestemmingsplan(nen).

5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

5.1 Algemeen

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en de mogelijke alternatieven kan worden opgesplitst in een aantal onderdelen. De aspecten die hierbij naar het oordeel van de Commissie in het MER aan de orde moeten komen zijn in het navolgende aangegeven. Hierbij zij opgemerkt dat deze vragenlijst moet worden gezien als een soort check-list van aspecten die in het MER moeten worden beschreven.

5.2 De voorgenomen activiteit

Naast de beschrijving van de voorgenomen activiteit per onderdeel is ook het weergeven van de samenhang tussen de verschillende onderdelen van belang. Een tekening van de inrichting van het terrein, waarbij de plaats van de verschillende onderdelen is aangegeven, kan aan het inzicht in de onderlinge samenhang bijdragen.

Tevens kan informatie over de infrastructuur van de locatie (wegen, terreinriolering, nutsvoorzieningen, e.d.) van belang zijn.

Naar het oordeel van de Commissie is het droge stof gehalte van de mest van cruciaal belang voor de mogelijkheden tot bewerking van de (droge) mest. Aan dit aspect dient in het MER aandacht te worden besteed.

Van de keuze voor de locatie in het haven/industriegebied van Wanssum dient te worden aangegeven welke (milieu-)overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld.

De bedrijfsvoering is van groot belang voor de beperking en beheersing van milieu-effecten. Er dient dan ook een beschrijving te worden gegeven van de bedrijfsvoering in normale situaties en van die situaties waarin onderhoud en reparaties worden uitgevoerd of waarbij onder extreme (weers)omstandigheden moet worden gewerkt. Van de diverse deelactiviteiten (bewerking van de mest, behandeling/afvoer afvalwater) dienen processchema's te worden opgesteld.

Bij de beschrijving van de bedrijfsvoering dient tevens een analyse te worden gepresenteerd van de risico's voor de bedrijfsvoering van het uitvallen van onderdelen van de inrichting. Op welke wijze is in (eventueel onafhankelijke) inspecties voorzien. Daarbij dient te worden ingegaan op denkbare calamiteiten.

5.2.1 Transport en registratie

- Wat is de omvang van het aanvoergebied van de mest?
- Op welke wijze vindt de de inzameling en het transport van de mest naar de op- en overslag plaats? Op welke uren van de dag c.q. dagen van de week vindt het transport plaats? In hoeverre is er bij realisatie van de centrale mestopslag/-overslag nog tussenopslag op de bedrijven zelf noodzakelijk?
- Bij het transport van de mest dient met name aandacht te worden besteed aan:
 - * vervoer per as, per schip;
 - * eventuele aanleg van benodigde infrastructuur op het terrein van de inrichting of daarbuiten;
 - * optredende verkeersbewegingen en mogelijke toename van de verkeersintensiteit.
- Wat zijn de verwachtingen met betrekking tot de afzetmogelijkheden van de uit het voorgenomen bewerkingsproces voortkomende produkt, de kwaliteit van het eindprodukt (produktspecificaties) in aanmerking nemend.
- Op welke wijze worden tijdens het laden/lossen de emissies van NH_3 , stank en stof tegengegaan (zowel bij ontvangst als afvoer van de mest)?
- Op welke wijze wordt de verspreiding van eventuele besmettingen naar omliggende (mest)bedrijven voorkomen?¹
- Welke eisen worden er gesteld ten aanzien van het gehalte in de mest aan giftige stoffen -landbouwgiften en zware metalen- en pathogenen en hoe wordt dit gecontroleerd?
- Welke beperkingen worden er gesteld ten aanzien van het droge stof gehalte van de mest en waar vindt de controle op droge stof gehalte plaats? Wat gebeurt er met partijen niet acceptabele mest?

5.2.2 Opslag en bewerking

- Ten aanzien van de opslag dient aangegeven te worden op welke hoeveelheid (en voor hoeveel dagen) de capaciteit is afgestemd. Op welke wijze is in buffering voorzien (gemiddelde en maximale verblijftijden)?
- Op welke wijze zal het laden en lossen van de mest in de loods plaatsvinden (via de luchtsluis)?
- Waar en op welke wijze vindt de menging van de mestsoorten in de opslagloods plaats? Worden er bij de menging toeslagstoffen gebruikt? Zo ja, welke hoeveelheden?
- Hoe vindt het laden van de schepen plaats, en hoe wordt eventuele hinder (geur- en ammoniakemissies) voorkomen?
- In hoeverre wordt overwogen de afgemeerde schepen als structureel onderdeel van de mestopslag te gebruiken?

¹ Zie inspraakreactie 2, bijlage 4.

- Hoe wordt de eventuele geluidsoverlast door transportbanden, luchtbehandelingsunit, e.d. beperkt?
- De bestendigheid van de (bouw)materialen tegen agressieve gassen in de lucht dient te worden aangegeven.
- Er dient aandacht te worden besteed aan de de lekbaarheid van de vloeren van de opslag en de silo's en het functioneren van het drainagebed dient periodiek te worden gecontroleerd. Hetzelfde geldt voor de apparatuur. Hiertoe zouden procedures kunnen worden opgesteld.

5.2.3 Lucht

- Welke maatregelen worden genomen (overkapping, afzuiging en luchtbehandeling) om stankoverlast te vermijden? Hierbij dient een beschrijving te worden gegeven van de werking van de voorzieningen en de bedrijfsvoering.
- Waar in de procesvoering kan lucht, zonder luchtzuivering, ontsnappen? Welke milieubelastende componenten kunnen hierbij ontsnappen?
- Welke luchtbehandelingstechniek wordt toegepast (biowassing, biofiltratie, chemische luchtwasning) ten aanzien van welk onderdeel van de bedrijfsvoering? In welke mate kunnen de geur- en gasvormige emissies worden verwijderd? Er dient te worden aangegeven waarom voor een bepaalde techniek wordt gekozen.
- Welke sturende mogelijkheden zijn er met betrekking tot luchtvoorziening, temperatuurregeling, O₂-concentraties, e.d.?
- Is er rekening gehouden met piekbelastingen bijvoorbeeld tijdens menging en afgraven van de mesthoop?

5.2.4 Afvalwater

- Wat zijn de hoeveelheden en de samenstelling (onder normale bedrijfsomstandigheden en in geval van storingen) van de afvalwaterstromen van de voorgenomen activiteit? Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan de vorming van afvalwater (spuiwater) bij de luchtzuivering.
- Welke andere waterstromen (o.a. hemelwater) komen er voor?
- Op welke wijze worden de afvalwaterstromen behandeld c.q. afgevoerd?
- Welke voorzieningen worden er getroffen voor gevallen dat zich een ongeval of calamiteit voordoet met een zodanige omvang dat de afvoer- en opvangcapaciteit van het (eventuele) rioleringsstelsel van de inrichting niet toereikend is? Dit is met name van belang om te voorkomen dat onder dergelijke omstandigheden schadelijke stoffen in het oppervlaktewater terecht komen.

5.2.5 Controle bij de bedrijfsvoering

- Op welke wijze zullen de metingen (monitoring) in ruimte en tijd van daadwerkelijke emissies naar bodem, water en lucht van de te ondernemen activiteit onder normale en bijzondere bedrijfsomstandigheden plaatsvinden en hoe zal zonodig op de wijze van bedrijfsvoering worden teruggekoppeld? Binnen welke grenzen mogen procescondities variëren? Welke maatregelen worden - al of niet automatisch - genomen indien emissies naar bodem, water en lucht bepaalde grenswaarden overschrijden?
- Op welke wijze vindt bewaking van het binnenklimaat in de loods plaats?
- Op welke wijze vindt controle plaats op mogelijk optreden van anaerobe processen waarbij extra geuremissie kan plaatsvinden?
- In hoeverre wordt er bij de opslag van de mest rekening gehouden met (ongewenste) gasvorming als gevolg van broei? Wordt het gasvolume boven het mestoppervlak bewaakt? In hoeverre is er sprake van brand- en/of explosiegevaar? Welke voorzieningen worden getroffen om dit te voorkomen?
- Teneinde het optreden van ongevallen of calamiteiten als gevolg van het niet juist of niet in de goede volgorde uitvoeren van bepaalde handelingen te voorkomen kunnen deze handelingen in procedures worden vastgelegd. Hierbij wordt nauwkeurig omschreven welke handelingen bij een bepaalde activiteit achtereenvolgens moeten worden uitgevoerd. Met name de verlading van de drijfmest komt hiervoor in aanmerking. Naar het oordeel van de Commissie dienen in het MER procedures te worden opgenomen voor de verlading van drijfmest van tankauto naar silo, van tankauto naar schip en van opslag naar schip.

5.3 Alternatieven

5.3.1 Algemeen

De keuze van de nader in beschouwing genomen alternatieven/varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd, alsook het selectieproces waaruit het eventuele voorkeursalternatief naar voren is gekomen. Bij deze motivering verdienen vooral de milieu-argumenten de aandacht.

De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van de beschouwde alternatieven.

5.3.2 Referentie-situatie

Bij de beschrijving van de referentie-situatie dient uitgegaan te worden van voortzetting van het huidige pluimveebedrijf op de betreffende locatie alsmede van de voortgang van de huidige wijze van

verwerking van mestoverschotten, rekening houdend met een aantal autonome ontwikkelingen:

- verlaging van het mineralengehalte van de mest als gevolg van de verbetering van de voederkwaliteit;
- ontwikkelingen in mestbehandelingstechnieken en in mestopslag op de landbouwbedrijven;
- verder onderzoek naar mestverwerkingstechnieken;
- verscherping van de bemestingsnormen;
- verscherping van de waterkwaliteitsnormen.

Het voortbestaan van de huidige situatie dient in het MER te worden aangegeven als referentiekader voor de beschrijving van de alternatieven voor de voorgenomen activiteit.

5.3.3 Uitvoeringsalternatieven

Op de in de startnotitie aangeduide voorgenomen activiteit zijn alternatieven en varianten denkbaar met betrekking tot een aantal uit milieuhygiënisch oogpunt belangrijke aspecten en onderdelen van de inrichting:

- de (wijze van) aanvoer van de mest;
- de wijze van afvoer van het produkt;
- de wijze van op- en overslag en bewerking van de mest;
- milieutechnische voorzieningen ter beperking van emissies naar lucht, water en bodem;
- milieutechnische voorzieningen ter beperking van geur-, NH_3 -, stof- en geluidemissies.

Ten aanzien van het op peil brengen van het droge stof gehalte van het eindprodukt kan naar het oordeel van de Commissie een zinvol alternatief worden ontwikkeld dat betrekking heeft op het verkrijgen van het gewenste droge stof gehalte niet door langzame droging (broei), maar door droging op een andere wijze. Dit alternatief zou kunnen worden beschreven voor het geval waarin droging door broei niet effectief zou blijken te zijn.

Indien er, ter verhoging van de kwaliteit van het eindprodukt, sprake is van menging van de pluimveemest met toeslagstoffen (bijvoorbeeld andere mestsoorten, kalk, e.d.) dienen de milieugevolgen hiervan in het MER te worden beschreven.

Bij de beschrijving van de alternatieven moet worden nagegaan op welke wijze nadelige milieu-effecten, die bij de aanleg en het functioneren van de inrichting kunnen optreden, door mogelijke maatregelen zoveel mogelijk kunnen worden tegengegaan of verminderd.

5.3.4. Het alternatief met toepassing van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het meest milieuvriendelijke alternatief kan worden beschouwd als een combinatie van een zo milieuvriendelijk mogelijke uitvoering van de mestopslag/-overslag met de genoemde milieu-beschermende maatregelen. Daarnaast zouden de volgende aspecten kunnen worden verwerkt:

- inperking van de emissies: maximale luchtreiniging, alsook geluidbeperking,;
- het zoveel mogelijk beperken van de afvalwaterproductie.

Indien niet is gekozen voor uitvoeringsvarianten die waarschijnlijk de minst nadelige gevolgen voor het milieu opleveren, dient dit te worden gemotiveerd.

6. **BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU**

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

De bestaande toestand van het milieu dient te worden beschreven voorzover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de activiteit en de alternatieven. Voor de beoordeling van de gevolgen van de activiteiten is ook een beschrijving van de te verwachten autonome ontwikkeling van het milieu, indien de activiteit niet zal worden ondernomen, van belang. Deze beschrijving zal vooral dienen als referentiekader voor de aanduiding van de gevolgen voor het milieu en de onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Per effect dient een studiegebied te worden beschouwd, dat de lokatie en de aangrenzende gebieden, die door de activiteit direct of indirect kunnen worden beïnvloed, bevat. De studiegebieden dienen voorts per aspect te worden afgestemd op de maximale reikwijdte van de effecten per milieu-aspect.

Bij de beschrijving dient aandacht te worden aan de abiotische aspecten, en met name aan:

- de luchtkwaliteit ter plaatse (metingen van ammoniak en geurhinder) en de depositie van ammoniak en andere verzurende componenten als stikstofoxiden en zwaveloxiden in zuurequivalenten per ha per jaar;

- grondwaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit (chemische samenstelling en bestaande verontreiniging) en bodemkwaliteit;
- geluidcontouren (industrie, verkeer).

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu dient ook aandacht te worden geschonken aan de biotische aspecten, en met name aan de aanwezige natuurwaarden (zoals vegetatietypen, levensgemeenschappen en bijzondere soorten) in de naaste omgeving, en de functies van het gebied.

- Zijn er in de directe omgeving van de lokatie industrieën, woongebieden, glastuinbouw- en landbouwgebieden, natuurgebieden, stiltegebieden, recreatiegebieden en waterwingebieden, die gevoelig zijn voor verontreiniging via de bodem, het oppervlaktewater en/of via de lucht.
- Hoe is de verkeersstructuur rond de lokatie (voor zover deze wezenlijk wordt belast door het verkeer voor de inrichting). Daarbij dient aandacht te worden besteed aan de capaciteit van de wegen en de mate waarin deze capaciteit wordt benut en eventuele andere functies, van deze wegen. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van duidelijke kaarten.
- Wat zijn de visueel-ruimtelijke kenmerken van de locatie en het karakter van het landschap?

7. **BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU**

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

7.1 Algemeen

- Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dient niet alleen aandacht te worden geschonken aan effecten van tijdelijke aard, maar vooral ook aan de permanente gevolgen. Ook moet worden nagegaan in hoeverre de gevolgen (nagenoeg) onomkeerbaar zijn. De gevolgen moeten zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. De te verwachten effecten dienen steeds te worden gerelateerd aan de bestaande toestand en de te verwachten ontwikkeling van het milieu.
- Hierbij moet voor zover relevant onderscheid worden gemaakt in:
 - * de aanlegfase;
 - * de gebruikperiode;
 - * de periode na gebruik (sluiting, afbraak, afwerking).
- Bij de voorspellingen dient te worden aangegeven, welke methoden of modellen zijn gebruikt en waarom. Aannamen dienen te worden gemotiveerd.

- Bij de resultaten van de voorspellingen dient te worden aangegeven, tussen welke grenzen zij kunnen variëren als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en de gebruikte invoergegevens. Bij onzekerheid over het eventueel optreden van milieu-effecten moet behalve de meest waarschijnlijke ontwikkeling ook de slechtst denkbare, redelijk te verwachten, situatie worden beschreven.
 - Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dient de meeste aandacht te worden besteed aan de effecten en de risico's voor de kwaliteit van de lucht, van de bodem, van het grond- en oppervlaktewater en geluid. Deze effecten dienen uitvoerig te worden beschreven. Waar mogelijk dienen ze gekwantificeerd te worden gepresenteerd en te worden getoetst aan bestaande normen en streefwaarden.
- De overige in dit hoofdstuk te noemen effecten kunnen meer globaal en in kwalitatieve zin worden omschreven.

7.2 Geurhinder en luchtverontreiniging

Te beschrijven zijn de mogelijke veranderingen met betrekking tot de achtergrondconcentratie op leefniveau en de achtergronddeposities ten gevolge van de emissie van stoffen door de voorgenomen activiteit.

Hierbij dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan:

- Geur. In verband met de voorspelling van mogelijke geurhinder is het nodig de toekomstige geuremissie op een verantwoorde wijze te schatten. Tevens zal de geurverspreiding moeten worden aangegeven door aanduiding van de grenzen van het gebied waarbinnen de concentratie van 1 geureenheid/m³ als uurgemiddelde gedurende respectievelijk 2% en 0,5% van de tijd van een jaar wordt overschreden. Hierbij moet rekening worden gehouden met de emissies die vrijkomen tijdens het laden en lossen, tijdens de opslag (t.g.v. broei) en bij optredende anaerobie.
- De samenstelling van de geuremissies. Aangegeven dient te worden welke stoffen (NH₃, vetzuren, vluchtige amines, H₂S en mercaptanen) de belangrijkste bijdrage geven in de mogelijke geurhinder (zowel concentraties als vrachten).
- Overige luchtverontreinigende emissies. Met name voor NH₃, maar ook voor andere relevante stoffen dient een beschrijving te worden gegeven van de jaargemiddelde en maximaal (99.5 percentiel) te verwachten concentraties op leefniveau.
- Depositie. Wat zijn de ammoniakdepositie en de totale zure depositie in nabijgelegen gevoelige gebieden en in hoeverre worden deze beïnvloed door de voorgenomen activiteit?
- Stof.

